محمد رشيد فتاح

شەپۆلی گەرما..

گەرماش هێندێجار چەشنی دەریاو ، با ، توورە دەبێو ، داخی دڵیخۆی دەرێژێ . ئەونیوەڕۆیە خۆرەکە لەچەقی ئاسماندا ، ستوونی تیشکی سووتێنەری خۆی بەسنگی زەویدا داکوتابوو .

نەك ئەو راستە کۆڵانەی ئەوی پێدا رادەبوورد ، بەڵکوشار وادەهاتە پێشچاو .. کەسی تێدا نەماوەو ، خەڵکەکە لەترسی قامچی سووروەبووی خۆرەکە خۆیان شاردۆتەوە .

بۆکارێکی تایبەتی بەو قرچە قرچی گەرمایەلەماڵ دەرکەوتبوو ، گێژو وێڕ دەهاتە پێشچاو ، هەر فریای ئەوە دەکەوت ئارەقەی نێوچەوانو لاجانگی بسڕێو ، لەبەرخۆیەوە ورتە ورتێکی بۆبکات . تابۆی دەکرا بن دیوارەو ، بندیوار ، خۆی دەکوتایە باوەشی سێبەرەکانەوە .

لەپەنادیوارێکی بەرزدا وێستێکی بۆکرد ، ئەو دەمە هەموو بوویەك ، تەنانەت داروبەردی نێوکۆڵانەکەش سوجدەیان بۆسوڵتانی گەورەی گەرما بردبوو .

کەمێ بەدەورو بەری خۆیدا هەڵی ڕوانی ، هەتاوەکە چووبەگژ ڕوانینەکانیا .. هەستی بەوەکرد گەرووی وشك بووەو ، قومێ ئاویسارد گڕی دەروونی دادەمرکێنێتەوە . بەڵام ئەوەتا کەس بەدەرەوە نییەو ، ئەمیش نایەوێ لەمکاتەدا دەرگای ماڵێك دابکرێتەوەو ، خەڵکی بێدار کاتەوە .

نەیتوانی بەرەودوا بگەڕێتەوە ، دووکۆڵانیتر دەکاتەسەر شەقامەکەو ، ئەوکاتە خۆی دەهاوێتە نێو ئۆتۆمۆبێلێکەوە .. جائۆتومۆبیل کوا ؟.

« - دەهەستە بڕۆ ، خۆت دوامەخە ، خۆلەچوڵی قوڵفە گیرت نەخواردووە .. ئەوە ژیانو مرۆڤو ، ئاواییو ، شتەکانیتر ، گەرماش وەك هەموو شتێکیتر پێردەبێو ، لەناودەچێو .. خۆتۆ هەموو ڕۆژێك وەکو ئیمڕۆ ناکەوێتە نێو داوییەوە !. »

جارێکی دیش بەدەورو بەری خۆیدا هەڵی ڕوانی ، کەسی بەدی نەکرد ؛ نەدەنگێك ، نەرەنگێك ، نەجووڵەیەك . لەناکاو وەك شتێك لەئاسمان بەربێتەوە ، ڕوانینەکەی بنە گونییەکی خەت سووری دەم بەستراوەوە گیرسایەوە .

« - ئا .. ئەی ماوەیەك لەمەوبەر بۆئەمەم نەدی ؟!. یا .. نازانم ، لەوانەیە دەمێك بێ لەوێدا کەوتبێ ، کێ فڕێی داوە ، دەبێت ئیشی هێندێ مندالی لاسار بێتو ، بۆگاڵتە پێکردنی خەڵکی دایان نابێت !..

سەرنجێکی قووڵی لەدەرگەو پەنجەرەی ماڵەکاندا ، وای بەبیردا هات .. کاتێك ئەم دەچێ بەلای گونیەکەوەو ، دەمەکەی دەترازێنێ ، کۆمەڵێ مندال بەدەم قاقای پێکەنینەوە فڕکە دەکەن !. « - ئەم بنەگونیەیە چیتیابێ ؟. »

لێی چووە پێشێو ، سەیرێکی ئەملاولای خۆی کردەوە ، خەریك‌بوو دەستی بداتێ ، هەرزوو دەستی کێشایەوە ..

« - تۆبڵێی شتێکی خراپی تێدا نەبێتو ، بەسەرو چاویا بتەقێتەوە !. نا .. باوەڕ ناکەم .. ئەی بۆپارە نەبێت ؟!. جاپارە بەم شێوەیە لەچەقی ڕێگەدا دەکەوێت ؟.. نا .. ئەی چیبێت ؟!. » هەزارو یەك شتی دژبەیەك بەمێشکیا هاتو چوو . ویستی هەمدیس دەستی بۆدرێژ کاتەوە ، بەڵام دیسان دەستی کێشایەوە . لەکەسێك دەترسا ، لەکەسانێك دەسڵەمیەوە ، کەپێی پێبکەننو ، پلاری تێگرن !. مرۆیەکی بەدینەکرد ، گەرماکە هەموو زیندەوەرێکی لەقاوغی مت‌بوونا مت‌کردبوو . « - چیبێ ؟. هەرپارەیە ، دەناچییە ؟.. ئەیبۆ وردە والا ، یاشتی بێکەڵك ، یاجلو بەرگی کۆنە ، یا .. یا .. بەڵام نا .. لەهیچیان ناچێت !. شێوەو قەبارەی گونیەکە ، شتەکەی ناویوا دەرناخەن . دەسا هەرپارەیە .. باوەڕناکەم !.. » ڕاما .. ماوەیەك ڕاما .. ئارەقەی نێوچەوانو لاجانگی لەبیرکردو ، تنۆك ، تنۆك ، بەلاملیا دەچۆڕا . گەرووی وشك بوویو ، گڕی ناوەوەی خۆی بیرچووەوە . لەپڕ وای بەخەیاڵدا هات ، باچش بکاتو ، پڕ بە بنە گونیەکەدا بکاتو ، بیفڕێنێو ، لەپەنایەکدا بیکاتەوە ، گەر پارە بوو ، ئەوا دەبێتە یەك شەوە ، خۆ گەر شتی دیکەش‌بوو .. ئەوا .. « - ئەی گەر - شتێکی تۆقێنەر بوو ؟!. » چاوێکی بەمسەرو بەوسەری کۆڵانەکەدا گێڕاو .. هەموشتێکی خستە لاوەو ، ملی گونیەکەی گرتو ، گوڕی دایەخۆی ، بێئاوڕ دانەوە ، بێ لاکردنەوە ، تیژرەوانە ملی پێوەنا .

گەیشتە کەلاوەکەی ئەوسەری کۆڵانەکە ، بنە گونیەکەی دانا و ، خێرا پەتەکەی دەمی ترازاندو ، سەیرێکی ناوەکەی کرد ، زارەترەك بوو ، چەشنی پەیکەرێکی بێ گیان لەجێی خۆی وشك بوو . هەرچی مرۆیەك لەودەمەدا بەدی بکردایە دەمو دەست دەی وت :

(ـ رەق بووەو ، کابرایەکی مۆمیاکراوە !.) دەبێ کێ تائێستا مرۆیەکی مۆمیاکراوی نەدیبێ ؟.. هەیە ، دەیان مرۆی مۆمیا کراو لەم جیهانەدا هەیەو .. کەچی کەس بەدی یان ناکات !. لەپڕ کابرایەك بەئاگای هێنایەوەو ، وەك تەنەکەیەك ئاوی سارد بەسەریا بکات لێی پرسی : ـ ئەمە چی یە ؟.
ئەویش بێ ئاگا پێی وت : ـ فەرموو سەیری کە . کابراکە دەمی گونیەکەی کردەوەو ، سەیرێکی ناوەکەی کردو ، وەك بەنێوچەوانیا بکێشی ، سەری هەڵبڕیو ، بەتووڕە بوونەوە پێی وت : ـ ئەم تولفە گوناحی چی یە ؟. بۆ کوشتووتەو، لێرەدا فڕێی ئەدەی ؟!.
ئەو راپەڕی ، هەرگیز بەوجۆرە رانەپەڕی بوو .. هێندەی بۆکرا بڵێ : ـ دۆزیمەوە !. چەند کەسێکی تری نێو کۆڵانەکە بەپڕ دەنگی بەرزی کابراوە لێیان کۆبوونەوەو ، دەمو دەست گوێیان بۆشتێکی نوێ هەڵخستو هەستو ، هۆشیان بۆ روودا وێکی سەیر راخست .
کابراکە رووی کردە خەڵکەکە .
(ـ ئەم کابرایە .. دەناسن ؟!.)
خەڵکەکە کەوتنە لێورد بوونەوەی .. ئەودەمە ئەو خۆی واهاتە پێش چاو ، کەبەدەستی خۆی تووشی گێچەڵێکی سەیر بووەو ، چەشنی تاوانبارێك لەنێو قەفەزی تاوانباریدا وەستاوەو ، ئەوە دادگای گەرەك موحاکەمەی دەکاتو ، سزایەکی هەر بۆ دادەنێن !.
« ـ ئەمەش گۆبەنگی پارە ؟. باشەگەر ئەمە پارە بوایە .. لەبری ئەم تولفە ئێستامن لەچی دادەبووم ؟ . ئەی ئەم خەڵکە هەڵوێستیان چۆن دەبوو ؟. بێگومان کڕنۆشیان بۆدەبردمو ، سەری رێزیان بۆدادەنەواندم .. چونکە خاوەنی بنە گونیەیەك پارە دەبووم !!.. »
کابراکە بەپێش چاوی خەڵکەکەوە دەمی گونیەکەی والاکردو ، وتی : ـ وەرنە پێشەوە .. مەیەڵن ئەم تاوانبارە دەرباز بێت .. بڕوانن ئەم تولفە ساوایەی خستۆتە نێو ئەم گونیەیەوەو ، هێناوی یەتیە نێوئەم گەرەکەی ئێمەوە فڕێی ئەدات !. توخوا ئەمە موسڵمانە .. ئینسانە ، توخوا هەرچی ئێستا بیکوژێت دەستی سەوز نابێت !.
خەڵکەکە کەوتنە مقۆ ، مقۆ ، یەك دوویەکیان وتیان : ـ جاکێ دەڵێ .. ئەمە منداڵی خۆیەتی ؟. لەوانەیە دۆزی بێتیەوە !.
ئەویش خێرا وەك پشتگیریەك بەدی بکات . وتی : ـ وەڵلا باوکم منژن و ماڵم نی یە .. تۆزێك لەمەوبەر لەوکۆڵانەدا دۆزیمەوە .
یەك دوویەکی تر لەتولفە کەچوونە پێشەوەو ، دوای ئەوەی بەوردی سەرنجیان دایە . یەکێکیان وتی : ـ هەرگیز ئەمە لەمناڵی ئەم گەرەکە ناچێت .. چاك سەیری کەن !.
کابراکە دەستی بردو منداڵەکەی لەگونیەکە دەرهێنایە دەرێ .. لەوکاتەدا پارچە کاغەزێك بەپشتی تولفەکەوە کەوتە خوارەوە . دەمو دەست یەکێکی تر کاغەزەکەی هەڵگرتەوەو ، کەوتە خوێندنەوەی .
(ئەوەی ئەم منداڵە بگرێتە لای خۆی ، ناو بەناوێك پارەیەکی مفتی بۆرەوانە دەکرێت ، بەمەرجێك ئەوکەسە لەدایك و باوکی ئەم منداڵە نەپرسێت !.)
دیسان مقۆ ، مقۆ ، سەری هەڵدایەوە .
ـ من دەی گرمە لای خۆم .
ـ من بەخێوی دەکەم !.
ـ جارێکی تریش منداڵێکی وام هەڵگرتەوە !.
ـ هەرلای من دەبێت .. خۆم دەزانم چۆنی بەخێو دەکەم !.
ـ ئاخۆ پارەکە چەندبێت ؟ .
ـ ئەم منداڵە کێ بێ .. تۆبڵێی زۆڵ نەبێت ؟!.
ـ پارەکە چۆن بێت ؟.
ـ هەرمن بەخێوی دەکەم !.
لەپڕ کوڕە لاوێك ئاشی بگرەو بەردەکەی لەگەڕ خست .
(ـ ئەوە بۆوا کەوتوونەتە گیانی یەکتر .. خۆئەم منداڵە زیندوو نی یە . تائێوە بەخێوی کەن . ئەوە بۆلەپێناوی بەرژەوەندی تایبەتی خۆتاندا دەتانەوێ جارێکی تریش دوای کڵاوی بابردووکەون !. ئەویش بەبڕوایەکی نوێوە .. هەنگاوی ناو ، لەبەر خۆیەوە وتی : ـ بەراستی قسەیەتی .

هاوینی 1983